

Түркия Діни Істер Басқармасы Баспалары: 1239
Мамандандырылған кітаптар: 118

Бас үйлестіруші
Проф. Док. Мехмет Эмин Өзәфшар

Бас редактор
Док. Юксел Салман

Үйлестіруші
Йылдырай Каплан

Дизайн - Графика
Угур Алтунтоп

Түрік тілінен аударған
Айда Улусой

Баспа
Başak Mat. Tam. Hiz. İth. Ihr. Tic. Ltd. Şti.
+90 312 397 16 17

1-БАСПА • АНКАРА 2016

2016-06-Y-0003-1239
ISBN: 978-975-19-65

Сертификат № 12930

Діни Истер Жоғары Кеңес Шешімі: 08.01.2015/8

© Діни Истер Басқармасы

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 147/A
06800 Çankaya – ANKARA / TÜRKİYE
Tel.: +90 312 295 72 81 • Fax: +90 312 284 72 88
E-posta: yabancidiller@diyanet.gov.tr

ҚҰРАН ОҚУДЫ ҮЙРЕНЕМІН

ОСМАН ЭГИН
ХУСЕИН ӨРЕСИН

ТУРКИЯ ДІНИ ІСТЕР БАСҚАРМАСЫ БАСПАЛАРЫ

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ 9

КІРІСПЕ 11

1-БӨЛІМ: НЕГІЗГІ МАҒЛУМATTAP

САБАҚ 1: ӘРІПТЕР	15
ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ АЙТЫЛУЫ.....	16
ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ДЫБЫСТАРЫ.....	18
ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ЖАЗЫЛУЫ	19
ҚАЙТАЛАУ	24
САБАҚ 2: ФАТХА	26
ЖАТТЫҒУ	27
САБАҚ 3: ФАТХАНЫң СОЗЫЛУЫ	30
САЛЫСТЫРУ	31
ЖАТТЫҒУ	33
САБАҚ 4: ФАТХАНЫң ТӘНУИНІ (Қос фатха)	35
САЛЫСТЫРУ	36
ЖАТТЫҒУ	38
САБАҚ 5: КӘСРА	39
ЖАТТЫҒУ	40
САБАҚ 6: КӘСРАНЫң СОЗЫЛУЫ	41
САЛЫСТЫРУ	42
ЖАТТЫҒУ	44
САБАҚ 7: КӘСРАНЫң ТӘНУИНІ (Қос кәсра)	46
САЛЫСТЫРУ	47
ЖАТТЫҒУ	49
САБАҚ 8: ДАММА	50

ЖАТТЫФУ	51
САБАҚ 9: ДАММАНЫҢ СОЗЫЛУЫ	52
САЛЫСТЫРУ	53
ЖАТТЫФУ	55
САБАҚ 10: ДАММАНЫҢ ТӘНУИНІ (Қос дамма)	56
САЛЫСТЫРУ	57
ЖАТТЫФУ	59
САБАҚ 11: СУКУН (Әріптердің бірлестірілуі).....	60
ҰҒЫНУ	61
ЖАТТЫФУ	62
САБАҚ 12: ШӘДДӘ	63
ЖАТТЫФУ	64
САБАҚ 13: ҚАЙТАЛАУ.....	65

2-БӨЛІМ ТӘЖУИД ЕРЕЖЕЛЕРИ

САБАҚ 14 : ДАМИР (“hә” әрпі).....	68
СОЗЫЛЫҢҚЫ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР	68
СОЗЫЛМАЙ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР	69
ЖАТТЫФУ	71
САБАҚ 15: ҰАҚФ	72
ҰАҚФТАРҒА САЙ ОҚУ ЕРЕЖЕЛЕРИ	72
САБАҚ 16: РА ӘРПІ	75
ЖАТТЫФУ	78
САБАҚ 17: АЛЛАҢ СӨЗІНДЕГІ ЛӘМ ӘРПІ	79
ЖАТТЫФУ	80
САБАҚ 18: ИХФА - ИЗХАР.....	81
ИХФА	81
ИЗХАР	82
ЖАТТЫФУ	83
САБАҚ 19: ФҮННАСЫЗ ИДГАМ	84

ЖАТТЫГУ	85
САБАҚ 20: ҒҮННАЛЫ ИДҒАМ.....	86
ЖАТТЫГУ	88
САБАҚ 21: ҒҮННАЛЫ ИДҒАМ МИСЛӘЙН.....	89
ЖАТТЫГУ	90
САБАҚ 22: ИҚЛАБ - ИХФА ШӘФӘУИ.....	91
ИҚЛАБ	91
ИХФА ШӘФӘУИ	92
ЖАТТЫГУ	93
САБАҚ 23: ҒҮННАСЫЗ ИДҒАМ МИСЛӘЙН.....	94
ЖАТТЫГУ	95
САБАҚ 24: ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН - ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН	96
ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН.....	96
ЖАТТЫГУ	97
ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН.....	98
САБАҚ 25: ҚАЛҚАЛА	99
ЖАТТЫГУ	100
САБАҚ 26: МӘДД ТАБИҒИ - МӘДД МУТТАСЫЛ - МӘДД МУНФАСЫЛ	101
МӘДД ТАБИҒИ	101
МӘДД МУТТАСЫЛ	102
МӘДД МУНФАСЫЛ.....	102
САБАҚ 27: МӘДД ЛӘЗІМ - МӘДД АРД - МӘДД ЛИН.....	103
МӘДД ЛӘЗІМ.....	103
МӘДД АРД (МӘДД ҮАҚФ).....	103
МӘДД ЛИН.....	104
ЖАТТЫГУ	105
САБАҚ 28: ХУРУФ-УЛ МУҚАТТА	107
САБАҚ 29: ТӘНУИНДІ СӨЗДЕРДЕН ӨТУ	110

30-САБАҚ: ЖАТТЫҒУЛАР

ФАТИХА СҮРЕЦІ.....	113
БАҚАРА СҮРЕЦІ, 1-5.....	113
ФИЛ СҮРЕЦІ.....	114
ҚҰРАЙЫШ СҮРЕЦІ.....	114
МӘҒУН СҮРЕЦІ	115
КӘУСӘР СҮРЕЦІ	115
КӘФИРУН СҮРЕЦІ.....	116
НАСЫР СҮРЕЦІ.....	116
МӘСӘД СҮРЕЦІ	117
ЫҚЫЛАС СҮРЕЦІ.....	117
ФӘЛӘҚ СҮРЕЦІ.....	118
НАС СҮРЕЦІ.....	118
ХАШЫР СҮРЕЦІ, 22-24.....	119
(АЯТУЛ КҮРСИ) БАҚАРА СҮРЕЦІ, 255	119
БАҚАРА СҮРЕЦІ, 285-286	120
ҚҰРАН КӘРІМДЕГІ БЕЛГІЛЕР	121
АЯТТАРДЫҢ ҮСТІНДЕГІ БЕЛГІЛЕР.....	121
АЯТТАРДЫҢ АСТЫНДАҒЫ БЕЛГІЛЕР.....	122
СОҢҒЫ СӨЗ.....	123

АЛҒЫ СӨЗ

Түсірген кітаптарымен адамзатқа қолын созған Жаратушы Раббының шексіз маңтау; кітаптар мен адамзатты табыстырған пайғамбарларға және пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммедке (с.а.у) сәлем болсын.

Кітаптарға сену – сенім дүниемізде түрлі жауапкершіліктерге бас болмақ. Бұл жауапкершіліктердің басында Құран Кәрімді оку жатады.

Соңғы жылдарда елімізде Құранды окуға деген құштарлық пен жігерлік арта келуде. Міне осы кітап, атап өткен қажеттіліктер мен талаптарға сай келуге міндеттелген.

Әр білім беру шараларындағыдан, Құран үйрену үдерісі де дұрыс мағлұмат, дұрыс әдіс және дұрыс жаттығу секілді үш бас тартпастық қағиданы қамтуы қажет. Мағлұматтың туралығы – қалыптасатын мінез-құлық пен қабілеттің салауатты болуын; әдістің туралығы – мәлімет жинаудын және оны қабылдау процесінің женілдеуін; ал жаттығудың туралығы болса – қабылданған мағлұматтардың шапшаң түрде қылыққа айналуын қамтамасыз етеді. Қолыңыздағы кітап, осы үш қағидада негізделіп дайындалған .

Жоғарыдағы талқылаудан кейін “*Құран оқуды үйренемін*” атты еңбегімізге байланысты, назарларыңызды жаттығу қағидаларына тартқымыз келеді.

ЖАТТЫҒУ ҚАҒИДАЛАРЫ

Құран оқуды үйрену – маман оқытушының көмегімен өткізілетін үдеріс.

Осыланысты:

- 1) Оқыту процесі бойынша Құран оку қабілетіне оңай қол жеткізуге болатындығын екпіндеу қажет, мұның керісі айтылмауы керек.
- 2) Асығудан (тез арада Құран оқуға бастау) аулақ болу, Құран үйренудің қуанышын оқушыға татқызу қажет.
- 3) Жаттығулардың жүйелі түрде болуы және бір-бірімен байланысты тақырыптар оқытылуы керек (Фатха - Фатханың созылуы - Фатханың тәнүнің секілді).

4) Оқып үйренудің даралығын аңғару маңызды, оқушыларды бірбірімен жарыстыру дұрыс емес.

5) Құранды мәнерлеп оқудың бірегейлігін анғара отырып, жаттығулар *ритмдік тәртіпте* откізілуі қажет. "*Ритмдік тәртіп*" деп – дауысты екпінді, ұндеңсті, өлшеміне және әуеніне байқай отырып ықпалды түрде колдануды атайдыз. Кітапта, мысалдардың жиілген орындары осы әдіс бойынша оқылғаны жөн.

Дайындаған осы енбегіміздің Құран оқуды үйрену жолында жағымды үлес қосуын және Құранмен араңыздағы тұракты достығыныңда жол көрсетуші болуын Жаратқан Алладан тілей отырып, оқушылар мен оқытушыларымызға табыс тілейміз.

Осман Эгин
Хүсейн Оресин
Маница - 2015

KIPICPE

“Алла сөздің ең көркемін түсірді.”

[Зумер, 39/23]

Құран оқу – ең көркемді сөзге құлақ салу. Осы себеппен, Құран оқу – бір мүмін үшін ең онай, ең қызықты және ең бақытты ынталардан бірі.

“Расында біз Құранды үгіт үшін оңайластырық.”

[Қамар, 54/17]

Кітабымыз – әрі онай, әрі женілдетуші. Әрине, Құран оқуды үйрену талаптану мен жаттығуды қажет етеді. Алайда, бұл ынтаны қын деп атауға болмайды. Өйткені, Раббымыз бұл кітапты женілдеткен.

ИСТИГАЗА

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

“Құран оқымақ болғаныңда, таспен атқыланып қуылған шайтаннан Аллага сиын.”

[Нахыл, 16/98]

Құран оқуды истигазамен, яғни “әғузу билләхи минаш-шайтанирражим” деп бастаймыз. Истигаза оқу арқылы “қуылған шайтаннан Аллага сиынғанымызды” көрсетеміз.

БИСМИЛЛӘ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“Рахман және Рахим Алланың атымен”

[Фатиха, 1/1]

Әр жақсы және маңызды жұмысқа бастар алдын пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммед (с.а.у.) “бисмиллә” деуімізді, яғни Алланың атын атап бастауымызды кеңес еткен.

Бисмилләні оқу – барлық істерімізде Алланың көмегін тілеу болып та табылады.

НЕ ОҚИМЫЗ?

“Бұл Құран сен үшін және сенің қауымың үшін зор мәртебе.”

[Зухруф, 43/44]

Оқып үйрену үшін алғашқы қадамызды аттаған кітабымыз Құран Кәрім – иманымыздың, ғибадатымыздың және ахлақымыздың қайнар көзі.

Сонымен қатар, Құран Кәрім – ғибадатымыздың да тілі. Яғни, біз намазда Құраннан бөлімдер оқимыз.

Алланың, адамзаттың және барлық тіршілік иесінің алдындағы жауапкершіліктерімізді үйрену үшін ең алғашқы қарастыратын қайнар көзіміз – Құран Кәрім.

НЕ ҮШІН ОҚИМЫЗ?

“Бұл Құран сөзсіз ең тұра жолға бастайды.”

[Исра, 17/9]

құран оқудың жалпы мақсаты – жақсы адам болу.

Жағымды адам – Жаратушы мен жаратылған тіршілік иесіне деген терен сүйіспеншілік пен құрмет және олардың алдында жауапкершілік сезетін адам.

Құран бізге Жаратқан Иеміз бен тіршілік иесінің мәнін және жауапкершіліктерімізді үйретеді.

Олай болса, Құран оқу – білу, саналы болу және ахлақты тұлға болу жолында ынталану болып табылады.

Уа Раббымыз!

Құранмен табысу уақыттымыз келіп жетті.

Құранмен кездесуімізді біз үшін қызықты және бақытқа толы қыла ғөр.

Құранды үйрену ынтамызда бізді жетістікке жеткіз.

Бізді Құранның мәңгі достарының қатарынан қыла ғөр!

Әмин!

1-БӨЛІМ

НЕГІЗГІ МАҒЛУМATTAP

САБАҚ 1

ӘРІПТЕР

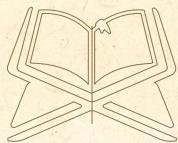
ج ب ث ا

ح خ د ر

ض ص ش س ز

ط ظ ع غ ف

ق ك ل م ن

ه و ي

ЕСКЕРТУ: Кейбір Құран әліппесі кітаптарында (ع) жеке әріп ретінде көрсетіледі. Алайда бұл әріп (ع) және (۱) әріптерінің қосылып жазылуы болып табылады.

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ АЙТЫЛУЫ

Кестедегі ақ сзықта әріптер, ал сары сзықта болса әріптердің айтылуы көрсетілген. Әріптердің айтылуын маманның көмегімен үйреніңіз.

ج

ث

ت

ب

ا

جیم

ثا

تا

با

الف

ر

ذ

د

خ

ح

را

ذال

DAL

خا

حا

ض

ص

ش

س

ز

ضاد

صاد

شین

سین

زای

ف

غ

ع

ظ

ط

فَا

غَيْنٌ

عَيْنٌ

ظَلَّا

طَّا

نَ

مَ

لَ

كَ

قَ

نُونٌ

مِيمٌ

لَامٌ

كَافٌ

قَافٌ

ى

و

ه

يَا

وَوَوٌ

هَا

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ДЫБЫСТАРЫ

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج | ش | ت | ب | ا

ز | ر | ذ | د | ح

ك | ف | ع | ش | س

و | ه | ن | م | ل

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ط | ض | ص | خ

ق | غ | ظ

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ЖАЗЫЛАУЫ

Арап тілінде әріптердің жазылуы сөздің басында, ортасында және сонында түрлі болып келеді.

Бұл түрлерді үйрену жаттыгулары Құранда кездесетін сөздерді оку арқылы өткізуі керек және түрлерді толығымен үйренбей басқа жаттыгуларға өтуге болмайды.

Кестедегі сөздер бойынша әріптердегі өзгерістерді бақылап үйреніңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Сөздің сонында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
نبا	سال	امر	ا
سوء	يئس	انذر	ء
سيئ	مؤمن	أبعث	ء
وهب	عبد	بعث	ب

ت	ترک	اعتدوا	سکت	جنة
---	-----	--------	-----	-----

ث	ثبت	مثـل	رفـث
---	-----	------	------

ج	جعل	تعجب	الحجـ
---	-----	------	-------

حـ	حدـر	يـجـحدـ	فتحـ
----	------	---------	------

دـ	دخلـ	عـدـدـ	وـعـدـ
----	------	--------	--------

ذـ	ذـراـ	كـذـلـكـ	نـبـذـ
----	-------	----------	--------

رـ	رجعـ	فـرضـ	امرـ
----	------	-------	------

زـ	زعـمـ	نزلـ	برـزـ
----	-------	------	-------

سـ	سـالـ	فسـجدـ	عبـسـ
----	-------	--------	-------

شـ	شكـرـ	يـشـعـرـ	بطـشـ
----	-------	----------	-------

منع	لعن	عبد	ع
خلف	کفر	فوق	ف
منك	مكر	کسب	ك
جعل	خلع	لبرز	ل
لم	يطعم	مثل	م
بطن	منع	نظر	ن
وجه	فهم	هلك	هـ
دلو	عود	وعد	و
لقى	خير	پتيم	ى

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Сөздің сонында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
ونفح	فیخرج	خلق	خ
نكص	نصف	صدق	ص
بعض	تضع	ضل	ض
خلط	فطر	طبع	ط
غلظ	نظر	ظهر	ظ
بلغ	فغفر	غضب	غ
فسق	سقر	قدم	ق

САҚАУША ДЫБЫСТАЛАТЫН ӘРІПТЕР

Арап тіліндегі әріптер жуан және жінішке болып екіге бөлінеді. Бұл әріптердің үшеуі сақауша дыбысталады. Сақауша дыбысталатын әріптердің екеуі жінішке, ал біреуі болса жуан дыбысты болып келеді.

Сақауша дыбысталатын әріптерді маманның көмегімен үйреніңіз.

Сөздің сонында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
ر ف ش	م ث ل	ث ب ت	ذ
ب ذ ن	ك ذ ل ك	ذ ر ا	
غ ل ظ	ن ظ ر	ظ ه ر	ظ

ҚАЙТАЛАУ

Жазылуы ұқсас әріптердегі нұктелердің қанша және әріптің қай жеріне қойылғанын мүқият қарай отырып оқитын болсақ, әріптердің ерекшелігін оңай ұғынуға болады.

Жоғарыдағы ескертуді аңғара отырып төмендегі кестеде берілген сөздердің әріптерін (нұктелі және нұкtesіз) атаңыз.

نسع	يؤمن	هؤلاء
فغوی	بذ	فقد
شجر	ثمر	برز
صبر	حجر	سحر
ينفق	يشكر	جثيا
لظى	طلق	ضحي
فلق	فخار	يتلو

اوفوا

ملک

هلك

ينبغى

تنفذ

قتل

يتصرون

لاتينا

غضب

دون

تاویلا

اليم

يذكر

ذلك

قدحا

زنیم

يرسل

رضى

موعد

ودعك

يزكى

ФАТХА

Фатха харакаты әріптің үстіне қойылады және “ә” дыбысын береді.

Төмендегі әріптерді алдымен біреуlep, кейін бесеуlep ритмдік түрде, созбай оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ث	ت	ب	آ
---	---	---	---	---

سَ	زَ	ذَ	دَ	حَ
----	----	----	----	----

لَ	كَ	فَ	عَ	شَ
----	----	----	----	----

يَ	وَ	هَ	نَ	مَ
----	----	----	----	----

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قَ	غَ	رَ	خَ
----	----	----	----

ظَ	طَ	ضَ	صَ
----	----	----	----

ЖАТТЫҒУ

Төмөнделгі сөздерді ритмдік түрде оқыңыз

بَعْثَ

ثَمَرَ

سَالَ

أَمْرَ

بَدَا

سَكَتَ

وَهَبَ

نَبَذَ

عَدَدَ

خَتَمَ

تَرَكَ

فَتَحَ

حَذَرَ

رَفَثَ

مَثَلَ

جَعَلَ

أَحَدَ

خَلَقَ

عَبَدَ

شَجَرَ

كَسَبَ

نَزَلَ

ذَرَا

وَعَدَ

وَجْهٌ

شَرَحٌ

رَجَعٌ

دَخَلٌ

زَعَمٌ

بَلَغَ

عَبَسٌ

فَرَضٌ

غَضَبٌ

لَعْنَةٌ

هَلْكَةٌ

صَدَقَةٌ

عَرَضٌ

حَضَرٌ

ضَرَبٌ

بَطَشٌ

ظَاهَرٌ

خَلْطٌ

نَكَصَةٌ

طَبَعٌ

كَفَرٌ

عَشَرٌ

غَلَظَةٌ

مَكَرٌ

جَرْمٌ

سَقَرٌ

قَدَمٌ

فَطَرٌ

نَظَرٌ

مَثَلٌ

مَنَعٌ

بَطْنٌ

فَسَقَ

وَجَمَعٌ

وَأَخَذَ

فَصَلَ

ظَلَمَكَ

فَحَشَرَ

وَنَفَخَ

فَصَرَفَ

فَخَلَفَ

فَوَقَعَ

لَذَّهَبَ

فَسَجَدَ

سَأَلَكَ

فَنَظَرَ

فَغَفَرَ

لَجَعَلَ

وَكَفَرَ

فَهَزَمَ

فَخَرَجَ

لَبَرَزَ

جَعَلَ لَكَ

وَوَجَدَكَ

فَعَدَلَكَ

عَقِبَةً

ФАТХАНЫҢ СОЗЫЛУЫ

Фатха харакаты бар әріптің созылып оқылуы керектігін сол жағындағы **харакатсыз әлиф** әрпінен немесе әріптің үстіндегі **тік фатхадан** (↑) түсінуге болады.

Фатха созылғанда “ә” әрпі созылыңы “а” әрпіне айналады.

Төмөндегі кестеде фатханың созылуын алдымен біреуlep, кейін бесеуlep *риммдік* түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

عَا - أَ	بَا - بَ	تَا - تَ	جَا - جَ
حَا - حَ	دَا - دَ	ذَا - ذَ	سَا - سَ
شَا - شَ	عَا - عَ	فَا - فَ	كَا - كَ لَا - لَ
مَا - مَ	نَا - نَ	هَا - هَ	وَا - وَ يَا - يَ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خَا - خَ	رَا - رَ	غَا - غَ	قَا - قَ
صَا - صَ	ضَا - ضَ	طَا - طَ	ظَا - ظَ

САЛЫСТЫРУ

Төмөндегі әріптерді фатханың созылатын және созылмайтын түрлерін салыстыра отырып *риммдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріптерге етіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ث	ت	ب	ا
جا	ثَا	تَا	بَا	ا
سَ	زَ	ذَ	دَ	حَ
سَا	زَا	ذَا	دَا	حَا
لَ	كَ	فَ	عَ	شَ
لَا	كَا	فَا	عَا	شَا
ىَ	وَ	هَ	نَ	مَ
يَا	وَا	هَا	نَا	مَا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قَ

غَ

رَ

خَ

قَا

غَا

رَا

خَا

ظَ

طَ

ضَ

صَ

ظَا

طَا

ضَا

صَا

ЖАТТЫГУ

Төмөндеғі сөздерді фатха харакатының созылатын және созылмайтын түрлерін ескере отырып мәнерлеп оқыңыз.

كَلَامٌ

بَلْغًا

جَوَابٍ

كَمَا

وَأَثَابَ

أَخَانَا

أَحَاطَ

لَكَانَ

فَوَجَدَا

فَسَاهَمَ

وَقَاتَلَ

رَمَضَانَ

لَفَسَدَتَا | فَمَا جَعَلَ | فَلَا رَفَثَ | مَا كَتَبَ |

قَالَ مَعَاذَ | وَمَا مَنَعَنَا | خَافَ عَذَابَ | وَصَرَبَ لَنَا |

فَمَا كَانَ | جَعَلَ لَكَ | جَاوِزًا | قَالَ قَالَ لَا تَخَافَا |

فَهَدْيٌ

عَلَىٰ

عَسْىٰ

بَلٌ

فَنَادِيهَا

قَضِيهَا

دَحْيِهَا

فَأُوْيٌ

مَا سَعَىٰ | وَمَا بَنِيهَا | وَمَا قَلَىٰ | وَمَا طَحِيَّهَا

صَلْوَةٌ

حَيْوَةٌ

مَتْهِيٌ هَذَا

يَتَوَرِي

مَا عَاهَدَ

تَظَهَرَا

وَمَنْوَةٌ

زَكْوَةٌ

لَنَا خَطِيئَنا

تَبَرَّكٌ

جَهَدَاكَ

وَهُمْنَ

САБАҚ 4

ФАТХАНЫҢ ТӘНУИНІ

(КОС ФАТХА)

Тәнуин – бір әріптің дыбысталуына “н” дыбысын қосу. Фатхадағы “ә” дыбысы тәнуинмен бірге “ән” дыбысына айналады.

Фатханың тәнуинді түрін алдымен біреуlep, содан кейін бeseulep *ритмдік* түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

جَّا

ثَا

تَّا

بَّا

أُ

سَّا

زَّا

ذَّا

دَّا

حَّا

لَّا

كَّا

فَّا

عَّا

شَّا

يَّا

وَّا

هَّا

نَّا

مَّا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قَّا

غَّا

رَّا

خَّا

ظَّا

طَّا

ضَّا

صَّا

САЛЫСТЫРУ

Фатханың созылмайтын, созылатын және тәнуинді түрлерін бір-бірімен салыстыра отырып, *римдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің үш түрін оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ش	ث	ب	آ
جا	شا	تا	با	ا
جًا	شًا	ثًا	بًا	أ
سَ	زَ	ذَ	دَ	حَ
سا	زا	ذا	دا	حَا
سَا	زَا	ذَا	دَا	حَا
لَ	كَ	فَ	عَ	شَ
لا	گَا	فا	عا	شا
لَا	گَا	فَا	عَا	شَا

يَ	وَ	هَ	نَ	مَ
يَا	وَا	هَا	نَا	مَا
يًا	وًا	هًا	نًا	مًا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قَ	غَ	رَ	خَ
قا	غا	را	خَا
قًا	غا	رًا	خًا
ظَ	طَ	ضَ	صَ
ظَا	طا	ضا	صَا
ظًا	طا	ضًا	صًا

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді фатханың созылмайтын, созылатын және тәнуинді түрлерін ескере отырып маманның көмегімен оқыңыз.

خَطَا	سَوَاءٌ	مَرْحًا
حَرَسَا	زَبَدًا	مَطَرًا
حَرْجًا	مَالًا	قَصَصًا
غَدَقًا	جَنَفًا	مَفَازًا
سَفَهًا	سَكَنًا	دَرَگًا
ضَلَلاً	وَقَارًا	زُكْوَةً
طَبَقًا	شَطَطًا	مَعَاشًا
هَذَا لَبَلَاغًا	كَانَ عَرْضًا	وَحَنَانًا

КӘСРА

Кәсра – әріптің астында орналасады және барлық әріптерге “и” дыбысын қосады.

Кестедегі кәсра харакаты бар әріптерді созбай, алдымен біреуlep, кейін бессеулеп ритмдік түрде оқыныз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

جِ	ثِ	تِ	بِ	إِ
----	----	----	----	----

ذِ	دِ	ذِ	دِ	حِ
----	----	----	----	----

كِ	فِ	عِ	شِ	سِ
----	----	----	----	----

يِ	وِ	هِ	نِ	مِ	لِ
----	----	----	----	----	----

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Жуан әріптерге “и” дыбысын қосып оқығанда, әріптің жуандығын бұзбауға тырысыңыз.

صِ	قِ	غِ	خِ
----	----	----	----

ظِ	طِ	ضِ
----	----	----

ЖАТТЫҒУ

Төмөндеңі сөздерді маманның көмегімен оқып, қайталаңыз.

أَمِنَ

إِلَى

بِهَا

فَفَزَعَ

عَإِذَا

صِرَارًاً

عِبَادِنَا

سَلِيلَ

بَاطِلًا

مَنَازِلَ

وَمَغَارِبِهَا

ذِرَاعًا

لِعِبَادِيَ

خِيَانَتَكَ

فَطَفِقَ

سَفَرِنَا هُذَا

وَلَا جِدَالَ

خَائِفًا

إِلَى صِرَاطِ

بِهِذَا مَثَلًا

خَلَقَ ظِلَالًا

САБАҚ 6

КӘСРАНЫҢ СОЗЫЛУЫ

Кәсра харакатынан кейін келетін “*харакатсыз йә әрпі және тік кәсра*”, сол әріптің созылып оқылатынын білдіреді.

Төмендегі кәсра харакатты әріптерді соза отырып, алдымен біреуlep, кейін бесеулеп ритмдік түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ج	ڦ
---	---	---	---	---

ح	د	ڏ	ڙ	ڦ
---	---	---	---	---

س	ش	ڻ	ڻ	ڻ
---	---	---	---	---

ل	م	ڻ	ڻ	ڻ
---	---	---	---	---

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	غ	ڻ	ڻ
---	---	---	---

ڦ	ڻ	ڻ	ڻ
---	---	---	---

САЛЫСТЫРУ

Төмендегі әріптерді кәсраның созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып *ritmдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

جِ	شِ	تِ	بِ	اِ
جِي	شِي	تِи	بِي	اِ
ذِ	رِ	ذِ	دِ	حِ
ذِي	رِي	ذِي	دِي	حِي
كِ	فِ	عِ	شِ	سِ
كِي	فِي	عِي	شِي	سِي
يِ	وِ	هِ	نِ	مِ
بِي	وِي	هِي	نِي	مِي

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قِ

غِ

خِ

قى

غى

خى

ظِ

طِ

ضِ

صِ

ظى

طى

ضى

صى

ЖАТТЫГУ

Төмендегі сөздерді кәсраның созылатын және созылмайтын түрлерін бақылай отырып оқыңыз.

قِيلَ

بِهِ

فِيهِ

ذُلْكَ

هُذِهِ

حِينَ

بِأَخِيكَ

فِرِحَيْنَ

شَهِيدًا

عِضْيَنَ

فَفَرِيقًا

خَلِيفَةً

كَافِرِينَ

سَبِيلِي

بِبَنِيهِ

أَفَعَيْنَا

بِخَارِجِينَ

لَكَبِيرَةً

سِيرَتَهَا

فَخَشِينَا

ثَلَثِينَ

لَحَافِظِينَ

شَيْطِينَ

بِقَمِيصِى

لَطِيفًا خَبِيرًا

شَاكِرِينَ

نَفِيرًا

سِنِينَ دَابًا

وَإِذَا قِيلَ

قَالَ سَاوِى

ذِي ثَلَثٍ

كَانَ ضَعِيفًا

خَلِدِينَ فِيهَا

فِي عِبَادِى مِيثَاقًا غَلِظًا عَلِيمًا حَكِيمًا

САБАҚ 7

КӘСРАНЫҢ ТӘНУИНІ

(ҚОС КӘСРА)

Тәнуин – бір әріптің дыбысталуына “н” дыбысын қосады. Кәсра харакатындағы “и” дыбысы тәнуинмен бірге “ин” дыбысына айналады.

Кәсраның тәнуинді түрін алдымен біреуlep, кейін бесеуlep ритмдік түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ش	ت	ب	ل
ذ	ڏ	ڙ	ڻ	ڻ
ك	ڦ	ع	ڦ	س
ي	ڻ	ه	ڻ	ڻ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ص	ق	غ	خ
ظ	ط	ض	

САЛЫСТЫРУ

Кәсраның созылмайтын, созылатын және тәнуинді түрлерін бір-бірімен салыстыра отырып, *римдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің үш түрін оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

جِ	ثِ	تِ	بِ	إِ
جِي	ثِي	تِي	بِي	إِي
جِي	ثِي	تِي	بِي	إِي
زِ	رِ	ذِ	دِ	حِ
زِي	رِي	ذِي	دِي	حِي
زِي	رِي	ذِي	دِي	حِي
كِ	فِ	عِ	شِ	سِ
كِي	فِي	عِي	شِي	سِي
كِي	فِي	عِي	شِي	سِي

ي و ه ن م ل

ل م ه ن و ب ي

ل م ه ن و ب ي

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق غ خ

قى غى خى

ق غ خ

ظ ط ض ص

ظى طى ضى صى

ظ ط ض ص

ЖАТТЫҒУ

Төмөндеңі сөздерді харакаттарына мұқият бола отырып оқыңыз.

وَاقِعٌ

دِينٌ

فَلَكٌ

تَرَاضٍ

حَمَّا

بَاخٌ

بِحَفْيِظٍ

يُسَاتٍ

بِخَارِجٍ

جِينِئِذٌ

بِغَضَبٍ

غَواشٍ

جِينَ مَنَاصٍ

بِبَاسِطٍ

لَفِي نَعِيمٍ

فِي حَدِيثٍ

عَذَابٌ غَلِيلٌ

فِي فَلَكٍ

ДАММА**ء**

Дамма – жіңішке дыбысты әріптерге “у”, жуан дыбысты әріптерге болса “ү” дыбысын береді.

Төмөндегі дамма харакаты бар әріптерді алдымен біреуlep, кейін бесеуlep *риммдік* түрде созбай оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ث	ث	ب	أ
---	---	---	---	---

س	ز	ذ	د	خ
---	---	---	---	---

ل	ك	ف	غ	ش
---	---	---	---	---

ئ	و	ه	ن	م
---	---	---	---	---

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق	غ	ر	خ
---	---	---	---

ظ	ط	ض	ص
---	---	---	---

ЖАТТЫГУ

Төмөндегі сөздерді харакаттарына мұқият бола отырып оқыңыз.

عِبَاد

كُثُبٌ

أَمَّمٌ

وَطْبَعَ

سُبْلَ

أُنَاسٌ

تَخَاصُّمٌ

مَفَاتِحٌ

أُكْلٌ

فِي ظُلْلٍ

يُؤَاخِذُ

وَوُضِعَ

خُطُوطٍ

كَمَا سُئِلَ

بِمَا تَعِدُنَا

فَإِذَا نُفِخَ

فَلَا جُنَاحَ

بِغُلَامٍ عَلَيْمٍ

يَهْبِيجُ فَتَرِيهَ

وَإِذَا قُرِئَ

فِيهَا مَنْفَعٌ

ДАММАНЫҢ СОЗЫЛУЫ

مۇ

Даммадан кейін келетін “*харакатсыз уғу әрпі*” созу қызметтін атқарады. Төмендегі кестеде орналасқан дамма харакаты бар әріптерді созыңырап алдымен біреулеп, содан кейік бесеулеп *ритмдік* түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

جُو

ثُو

ثُو

بُو

أُو

سُو

رُو

دُو

دُو

خُو

لُو

كُو

فُو

عُو

شُو

يُو

وُو

هُو

نُو

مُو

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قُو

غُو

رُو

خُو

ظُو

طُو

ضُو

صُو

САЛЫСТЫРУ

Кестедегі дамма харакатының созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып *римдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ث	ث	ب	أ
جُو	ثُو	ثُو	بُو	أو
سُش	زُز	ذُذ	دُذ	خُ
سُو	رُو	ذُو	دُو	خُو
لُل	كُك	فُف	غُغ	شُش
لُو	كُو	فُو	عُو	شُو
ئُئ	وُو	هُه	نُن	مُم
يُؤ	وُو	هُو	نُؤ	مُؤ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق

غ

ر

خ

قو

غو

رو

خو

ظ

ط

ض

ص

ظُو

طُو

ضُو

صُو

ЖАТТЫГУ

Кестеде берілген сөздердің созылмайтын және созылатын түрлерін ескере отырып маманның көмегімен оқыңыз.

Тұғон

رُوحٍ

هُودًا

صِبْرُونَ

عَلَى نُورٍ

يَرِثُونَ

يَتَغَامِرُونَ

فَذُوقُوهُ

يَغُوصُونَ

خَلَطُوا عَمَلاً

وَلَا فُسُوقَ

سَتَجِدُونَ

أَفَلَا ثُوَقُنُونَ

ظُهُورُهُمَا

وَذَرُوا مَا بَقِيَ

فَقَالُوا سَلَمًا

يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ

وَكَانَ أَبُوهُمَا

ДАММАНЫҢ ТӘНУИНІ

(КОС ДАММА)

28

Тәнуин—бір әріптің дыбысталуына “н” әрпін қосу. Даммадағы “у” дыбысы тәнуинмен бірге “ун” дыбысына айналады.

Дамманың тәнуинді түрін алдымен біреуlep, содан кейін бесеуlep *ритмдік* түрде оқыныз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ڦ	ڻ	ڦ	ڻ
ڦ	ڢ	ڤ	ڤ	ڦ
ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق	غ	ر	خ
ظ	ط	ض	ص

САЛЫСТЫРУ

Кестедегі дамма харакатының созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып *римдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ج	ث	ث	ب	أ
جو	ثو	تو	بو	او
ج	ث	ث	ب	أ
سُ	زُ	ذُ	دُ	حُ
سو	زو	دو	دو	حو
شُ	رُ	ذ	د	خُ
لُ	كُ	فُ	غُ	شُ
لو	کو	فو	عو	شو
لُ	كُ	فُ	عُ	شُ

ئ	ۋ	ھ	ن	م
ئۈ	ۋو	ھۇ	نۇ	مۇ
ئى	ۋۇ	ھۇڭ	نۇڭ	مۇڭ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق	غ	ر	خ
قو	غۇ	رۇ	خۇ
قى	غۇڭ	رۇڭ	خۇڭ
ظ	ط	ض	ص
ظۇ	طۇ	ضۇ	صۇ
ظۇڭ	طۇڭ	ضۇڭ	صۇڭ

ЖАТТЫҒУ

Кестедегі сөздерді, харакаттарға мұқият бола отырып оқыңыз.

دَافِعٌ

رَسُولٌ

كُتُبٌ

رِجَالٌ

غَفُورٌ

شَرَابٌ

لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ

حَرْجٌ إِذَا

حَمِيمٌ

مُتَشَبِّهٌ

وَلَا خِلَالٌ

وَحْوَرٌ عَيْنٌ

عَذَابٌ عَظِيمٌ

سَرَقَ آخٌ

كَانَ رِجَالٌ

عَجُوزٌ عَقِيمٌ

كَانَ لِي قَرِينٌ

عَزِيزٌ حَكِيمٌ

СУКУН (ӘРІПТЕРДІҢ БІРЛЕСТІРІЛУІ)

◦

Сукун – әріптің харакатсыз оқылуы. Сукун белгісі қойылған әріп алдынғы әріптің харакатымен бірlestіріледі.

Кестедегі әріптердің сукунды немесе сукунсыз түрлерін үйрене отырып маманнның көмегімен оқыңыз.

أَضْلَعَ

أَضْ

أَصَّ

وِرْدًا

وِرْ

وِرَ

يَئِسْنَ

يَئِسْنٌ

يَئِسَ

فَحْكُمْ

فَحْكٌ

فَحْكَ

إِذْ قَامُوا

إِذْ

إِذَ

ҰҒЫНУ

Төмендегі сұкунды әріптерді алдыңғы әріптің дыбысын
созбай, маманның көмегімен оқыңыз.

هَثْ

مُثْ

تِبْ

بِعْ

قَدْ

سِخْ

يَخْ

يَجْ

بِئْسَ

وَزْ

صِرْ

عُذْ

شَطْ

رِضْ

فَضْ

خَشْ

غُفْ

مَغْ

نَغْ

تُظْ

هُمْ

رُلْ

رَكْ

فَقْ

وَىْ

أَوْ

صِهْ

مَنْ

ЖАТТЫГУ

Төмөндеңі сөздерді маманның көмегімен оқыңыз

اَفْكٌ

وِرْزُ

لَمْ

مَخْدُولًا

أَثْقَالَهَا

فَأَوْفِ

فَلَا تُشْمِتْ

أُخْرِجَتْ

غَضْبِنَ

قُلْ فِيهِمَا

مُسْلِمُونَ

قُلْ أَرَأَيْتُمْ

ذَلِكُمْ اَصْرِى

تُغْنِى عَنْهُمْ

تَسْتَغْجِلُونَ

وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ

مِنَ الْوِلْدَانِ

سَارِيكُمْ اَيْتَى

САБАҚ 12

ШӘДДӘ ڭ ۋ ۋ

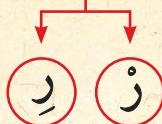
Шәддә міндettі түрде харакатпен бірге жазылады. Әріпті қосарлап оқытатын белгі. Қазақ тіліндегі екі дауыссыз дыбастың бірге жазылуы секілді (жәннат, кассир, шаттық, кисса, оқкағар т.б.).

Төмендегі кестеде шәддәнің құрылышын және оқылуын маманнның көмегімен зерттеңіз.

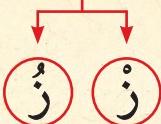
فَكَ

حُرّ

تَرْ

مَمَّ

إِنَّا

مَرْوُ

كُلّ

صَفَّا

مِنْيٰ

ЖАТТЫГУ

Төмендегі шәддәлі сөздердің харакаттарына мұқият бола отырып маманның көмегімен оқыңыз.

كُلٌّ

عَدَّ

مَمَّا

تَطْلِعُ

تَبَثُّ

تَوَّابًا

مُسْتَقْرٌ

يُكَذِّبُ

يَمْدُهُمْ

فَصَلٌّ لِرَبِّكَ سَحَارٍ عَلَيْمٍ وَلَا يَحْضُنُ

بِأَيْتٍ رَّتَّا

إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ

وَيَحْقَّ الْقَوْلُ

فَسَوْيِهُنَّ سَبْعَ نُسَبْعَ بِحَمْدِكَ مِمَّا ذَكَرُوا

Осы жерге дейін үйренгендерімізді төмендегі аяттарда жаттығып қайталайық.

وَالْمُرْسَلِتِ عُرْفًا فَالْعَصِيفَتِ عَصْفًا
 وَالنُّشِيرَاتِ نَشْرًا فَالْفَرِقَتِ فَرْقًا
 فَالْمُلْقِيَتِ ذِكْرًا عُذْرًا أَوْ نُذْرًا إِنَّمَا
 تُوعَدُونَ لَوْقُعً طَفِيلًا فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسْتُ وَإِذَا
 السَّمَاءُ فُرِجَتْ وَإِذَا الْجِبَالُ نُسَفَّتْ
 وَإِذَا الرَّسُولُ أُقْتَطُ لَا يَوْمٌ أُجْلَتْ
 لِيَوْمِ الْفَضْلِ

[Мұрсалат, 1-13]

2-БӨЛІМ

ТӘЖУИД ЕРЕЖЕЛЕРІ

Құранның мәтінінде көрсетілмейтін, бірақ оку барысында қолданылатын кейбір ережелер бар. Бұл ережелер – *тәжүид* деп аталады. Тәжуид ережелерінің колданылуы Құран оқуды қолайластырады және әсемдейді.

Бұл бөлімде тәжуид ережелері мен мысалдарды көреміз.

ДАМИР (“һә” ӘРПІ) 5 - 4

Сөздің соңында жалғанатын “*һә*” (۵) әрпі – *damir* деп аталады. Дамир өзінен алдыңғы және кейінгі әріптерге байланысты созылыш немесе созылмай оқылады.

СОЗЫЛЫҢҚЫ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР

Егер алдыңғы әріптің харакаты бар болса, “*һә*” әрпі *созылышқы оқылады*. Төменде берілген сөздердегі “*һә*” әріптерін созыңқы ері *ritmendik* түрде оқыңыз.

رَبَّهُ

نَبَذَهُ

مَا حَوْلَهُ

إِنَّهُ بِهِمْ

وَأُمَّهُ

لَعَلَّهُ

وَفَصَالَهُ

وَحَمَلَهُ

أَيْمَسِكُهُ

يُحَاوِرُهُ

وَمَا نُنَزِّلُهُ

وَجُنُودُهُ

وَكُثُبِهِ

يَهْدِي بِهِ

بَعْدِهِ

فِي هَذِهِ

وَأَخْوَتِهِ

وَرُسْلِهِ

СОЗЫЛМАЙ ОҚЫЛАТЫН ЖАГДАЙЛАР

Алдындағы әріп созыңқы (*әлиф-үзү-йә*) немесе суқунды әріп болса, “*Ha*” әрпі созымай оқылады.

Төмөндегі “*Ha*” әріптерін созбай оқыңыз.

وَمَأْوِيهُ

أَخَاهُ

أَبَاهُ

وَنَدِينَهُ

وَرَفَعَنَاهُ

جَعَلْنَاهُ

فَكَذَّبُوهُ

وَعَزَّزُوهُ

وَجَاعِلُوهُ

وَتُسَبِّحُوهُ

وَنَصَرُوهُ

وَتُوَقَّرُوهُ

يَأْتِيهِ

لَا يَبِهِ

فِيهِ

نُوحِيهِ

أَخِيهِ

يُخْرِزِيهِ

مِنْهُ

عَنْهُ

إِلَيْهِ

وَأَشْرِكْهُ

لَدْنَهُ

عَلَيْهِ

Дамирден кейінгі әріп *сұқунды nemese шәддәлі* болса, “*Нә*” әрпінің алдындағы әріп харакатты болса да *созылмай оқылады*.

Мысалдарды ережелерге сай “*Нә*” әріптерін созбай оқыңыз.

لَهُ الدِّينَ

لَهُ الْهُدَىٰ

بِهِ الرَّحْمَةُ

فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ

لَهُ اتْقِ اللَّهَ

بِيَدِهِ الْمُلْكُ

بِهِ الرَّزْعَ

لَهُ الْمُلْكُ

تَحْمِلُهُ الْمَلِئَكَةُ

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ

أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ

ЖАТТЫҒУ

Төмөндегі әріптерді “*Нә*” әрпінің созылатын және созылмайтын жағдайларына мұқият бола отырып оқыңыз.

مَعَهُ السَّعْيَ

فَلَمَّا رَأَتُهُ حَسِبَتُهُ

قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا

فِي هُذِهِ الدُّنْيَا

فَوَكَرَهُ مُوسَى

إِلَيْهِ يَرِفُونَ

إِتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوِيهُ

يَتَعَدَّ حُدُودَهُ

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

فَالْتَّقْمَهُ الْحُوتُ

УАҚФ

Құран оқи отырып аяттардың соңында немесе тыныс алу үшін тоқтауды – *уақф* деп атайдыз. Уақфтарға сай оқу – сөздің соңғы әрпі мен харакатына байланысты анықталады.

УАҚФТАРҒА САЙ ОҚУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

✓ Токталатын сөздің соңғы харакаты “*фатха, кәсрә, дамма, қос қасра немесе қос дамма*” болған жағдайда харакаттар сукунға айналады. Соңғы әрпі *шәддәлі* сөздерде де осы ереже қолданылады. Алайда әріп шәддәлі болғандықтан, қосарланып оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы

رَبُّ الْعَلَمِينَ

يُكَذِّبُ بِالدِّينِ

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهِمْ

وَالصُّبْحٍ إِذَا تَنَفَّسَ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبْكِ

Жазылуы

رَبُّ الْعَلَمِينَ

يُكَذِّبُ بِالدِّينِ

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهِمْ

وَالصُّبْحٍ إِذَا تَنَفَّسَ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبْكِ

بِهِ الرُّوحِ الْأَمِينِ

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمْ

لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ

✓ Егер соңғы әріп “жасбық тә (тә мәрбута)” болса (ة); Тә әріпі һә әрпіне (ء) айналып сукунды оқылады.

Оқылуы

Жазылуы

مِنْ عَيْنٍ أَنِيَةٌ

تَتَبَعُهَا الرَّادِفَةُ

تَضْلِي نَارًا حَامِيَةً

✓ Соңғы харакат *қос фатха* болса, *тәнүин фатхага айналып*, созылыңқы оқылады.

Оқылуы

﴿عِبَادِهِ جُزْءًا﴾

Жазылуы

عِبَادِهِ جُزْءًا

﴿مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾

مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

﴿وَالنُّشْطَةِ نَشْطًا﴾

﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

✓ Соңғы әріп мәдд әрпі болса, сол қүйінде оқылады. Бұл жағдайда тоқталатын әріпті көп созбауға тырысуымыз қажет.

﴿بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيَّا﴾

﴿لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْرَئُوا﴾

﴿وَرَيَسْرٌ لِي أَمْرِي﴾

РА ӘРПІ

ر

“Ra” әрпі харакатына және орнына байланысты жуан немесе жінішке болып оқылады. Бұл жағдайларды мысалдармен үйренейік.

Ра әрпінің жуан оқылуы

✓ Харакаты *фатха* немесе *дамма* болған жағдайда (ر — ر).

وَسَخَّرَ لَكُمْ

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ

رَحْمَاءُ بَيْنَهُمْ

كَشْجَرَةٌ خَبِيثَةٌ

يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ

مَا يُؤْمِنُونَ

✓ Әріптің өзі суқунды, алдыңғы әріптің харакаты фатха немесе дамма болған жағдайда (ر — ر)

فِي قَرْيَةٍ

وَالْأَرْضِ

وَمَا نُرِسِّلُ

قَالُوا أَرْجِهْ

وَأَمْرُ بِالْعِرْفِ

إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

✓ Егер ра әрпі тоқталуга байланысты сұқундың және алдындағы әріп сұқунды бола отырып, оның алдындағы әріп фатхалы немесе даммалы болса, жуан оқылады (یُوز—یاز—یئز—یئن)

إِلَى النُّورِ

وَالْعَضْرِ

عَذَابَ النَّارِ

فِي الْكُفْرِ

عَاقِبَةُ الدَّارِ

كَالْفَخَارِ

بِكُمُ الْعُسْرَ

لَفِي خُسْرٍ

الْوَاحِدُ الْقَهَّاْزُ

مِنْ الْفِ شَهْرٍ

(Жоғарыдағы мысалдарда көрінгендей, бұл жағдай тек уақф жасалатын сөздерде ғана кездеседі).

Ра әрпінің жіңішке оқылуы

✓ Харакаты кәсра болған жағдайда (۴)

فَرِيقًا مِنْكُمْ

وَتُخْرِجُونَ

عَلَى ءَاثِرِهِمْ

فِي دِيرِهِمْ

بُوْرْقَكُمْ

مِنْ أَمْرِنَا

✓ Әріптің өзі суқунды және алдындағы әріп кәсралы болса
(پِرْ)

فَكَبَّرْ

وَاغْفِرْ

فَبَشِّرْهُمْ

فَطَهَّرْ

وَاضْطَبْرْ

وَيَسِّرْ لِي

✓ Ра әрпі тоқталуга байланысты суқунды және алдындағы
әріп суқунды бола отырып, оның алдындағы әріп кәсралы болса
(پِرْ - پِيَزْ)

نَسُوا الْذِكْرَ

النَّاسَ السِّحْرَ

وَلَا نَصِيرْ

وَحْرَثْ حِجْرْ

كَيْفَ نَكِيرْ

كَيْفَ نَذِيرْ

(Жоғарыдағы мысалдарда көрінгендей, бұл жағдай тек уақф жасалатын сөздерде
гана кездеседі).

ЖАТТЫГУ

Үйренген ережелерді тәмендегі аяттарда қолданайық.

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَمِ

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ

وَمَا وَيْهُمُ النَّارُ وَلِئَسَ الْمَصِيرُ

يَقُولُ الْكُفَّارُونَ هُذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ

АЛЛАҢ СӨЗІНДЕГІ ЛӘМ ӘРПІ

الله

Аллах (الله) сөзіндегі Ләм әрпі жуан немесе жіңішке оқылуы мүмкін. Әріптің жуан немесе жіңішке оқылуы алдыңғы әріптің харакатына байланысты.

ЖУАН ОҚЫЛУЫ

✓ Алдындағы әріптің харакаты фатха немесе дамма болса (— الله).

إِلَى الله

مَعَ الله

مِنَ الله

رَضِيَ الله

ذَهَبَ الله

خَتَمَ الله

رَسُولُ الله

أَمْرُ الله

دَفْعَ الله

يُؤْتِكُمُ الله

فَوْقَيْهُمُ الله

نَسُوا الله

ЖІҢІШКЕ ОҚЫЛУЫ

✓ Алдыңғы әріптің харакаты кәсра болса (— الله).

دُونَ الله

بِإِذْنِ الله

فِي الله

يَفْسَحَ الله

سَبِيلَ الله

رِزْقُ الله

ЖАТТЫГУ

Төмендегі сөздерді Аллаһ атындағы ләм әріптеріне мұқият бола отырып оқыңыз.

أَمْرُ اللهِ

يَشَا اللَّهُ

بِيَدِ اللهِ

يُخْلِفَ اللَّهُ

أَمْنُوا بِاللهِ

لِسْنَةِ اللهِ

سَمِعَ اللهُ

وَاسْتَغْفِرِ اللهِ

مِنْ خَشْيَةِ اللهِ

فَضْلِ اللهِ

وَيَمْحُ اللهُ الْبَطْلَ

وَعَدَ اللهُ الْحُسْنَى

ИХФА - ИЗХАР

ИХФА

Тәнүин немесе суқунды нұн әріптерінен кейін ихфа әріптерінің біреуі келген жағдайда, ихфа жасалады. Бұл жерде “нұн” әрпі мұрын қуысынан жасырыңқы және әуенді түрде дыбысталады (н).

Ихфа әріптері мыналар:

ذ	د	ج	ث	ت
ض	ص	ش	س	ز
ك	ق	ف	ظ	ط

Төмендегі мысалдарды маманың көмегімен, дыбыстарды ғүннамен *әуенди түрде* оқыңыз.

مِنْ جُوْعٍ	رَحْمَةً ثَمَّ	أَنْ تَذْبَحُوا
-------------	----------------	-----------------

أُنْزِلَ عَلَيْهِ	بِسْطُ ذِرَاعَيْهِ	مِنْ دُونِهِ
-------------------	--------------------	--------------

جِمْلَةٌ صُفْرٌ	إِذَا شَطَطًا	مِنْ سُلَيْمَنَ
-----------------	---------------	-----------------

مَثَلًا ظَلَّ	قَوْمٌ طَاغُونَ	مِنْ ضُرِّ
---------------	-----------------	------------

زَوْجٍ كَرِيمٍ	مِنْ قَرْنَنْ	كُنْ فَيَكُونُ
----------------	---------------	----------------

ИЗХАР

Тәнүин немесе сұкунды нұн әріптерінен кейін изхар әріптерінің біреуі келген жағдайда, *изхар* жасалады. Бұл жерде “нұн” әрпі өзгермей, анық түрде оқылады.

Изхар әріптері мыналар:

خ

ح

ا

ه

غ

ع

Тәмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

عَلِيٌّمٌ حَكِيمٌ

فِإِنْ أَمِنَ

خُلُقٌ عَظِيمٌ

وَلَا مِنْ خَلْفِهِ

وَهُمْ يَنْهَوْنَ

مِيشِقاً غَلِيظًا

ЖАТТЫГУ

Төмөндегі аяттарды ихфа және изхар түрлеріне қарай ықылас
салып оқыңыз.

كَمَنْ هُوَ خَلِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا
فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ

كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ
ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ

أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَغْفُوا عَنْ سَوْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا

فَمَنْ أَمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خُوفُ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَخْرَجُونَ

ҒҮННАСЫЗ ИДГАМ

ر ل ن

Тәнүин немесе суқунды нуннан кейін **ләм** немесе **ра** әріптері келсе **нүн** дыбысы **ләм** немесе **ра** дыбысына айналады. Яғни, بұл әріптер **шәддәлі** секілді оқылады. Бұл жағдай – “Ғүннасыз идгам” деп аталады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы

Жазылуы

مِنْ رَبِّهِمْ

مِنْ رَبِّهِمْ

مَثَلَّ رَجُلَيْنِ

مَثَلًا رَجُلَيْنِ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ

فَإِلَّمْ تَفْعَلُوا

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا

هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ

ЖАТТЫҒУ

Бұл сабаққа дейін үйренген тәжуид ережелерін (дамир, уакф, Аллаһ сөзі, ра әрпі, ихфа, изхар, ғұннасыз идфам) төмендегі аяттарда қолданайык.

﴿كِتَبٌ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مُبَرَّكٌ لِيَدْبَرُوا عَابِتِهِ﴾

﴿وَمَا آهَلَكُنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ﴾

﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرُ بِالشُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ
إِلَّا مَنْ ظَلِمَ﴾

﴿مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ﴾

﴿وَقَالَ نُوحٌ رَبِّي لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ
مِنَ الْكُفَّارِينَ دَيَّارًا﴾

ҒҮННАЛЫ ИДҒАМ

Тәнүиннен кейін **م — ن — ى** әріптері; ал суқунды нун әрінен кейін **م — ى — و** әріптері бірге келсе, идғам ғұннамен оқылады. Яғни, **نُون** дыбысы мұрын қуысынан әуенді түрде әрі шәддәлі оқылады (н). Идғамның бұл түрін – “Ғүнналы идғам” деп атайды.

Төмөндегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы

خَيْرٌ نُزْلًا

كُلَّا نُمِدْ

مُغَيْرًا نَعْمَةً

إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

وَكُنْ مِنَ الشَّكِّرِينَ

عَفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ

Жазылуы

خَيْرٌ نُزْلًا

كُلَّا نُمِدْ

مُغَيْرًا نَعْمَةً

إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

وَكُنْ مِنَ الشَّكِّرِينَ

عَفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ

ى — و (Үәү және Йә) әріптері кездесетін идғамдарда мұрын қуысы ықпалды болуы керек және ғұнна дыбыстарын ұмытпау қажет. Оқылуы жазумен көрсетіле алмағандықтан, төмөндегі жаттығуларды маманның көмегімен оқыңыз

أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ

مِنْ وَرَقَةٍ

كُفِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ

لِقَوْمٍ يُوقَنُونَ

ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ

وَلَى نَعْجَةٌ وَحِدَةٌ

عَلَى وَهْنٍ وَفَصَالُهُ

مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقِ

أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ | وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

ЖАТТЫГУ

Төмендегі аяттарды оқыңыз

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١﴾ إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ

آمِ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَبِيبُ الْمَنْوَنِ ﴿٢﴾

سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبْيَغُ فِيهِ
وَلَا خَلْلٌ ﴿٣﴾

وَإِنْ يَرْوُا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا
سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤﴾

وَئِلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي
ظِلَّلٍ وَغَيْوَنٍ ﴿٦﴾

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٧﴾ وَظِلٌّ مِنْ يَحْمُومٍ
لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ ﴿٨﴾

ФҮННАЛЫ ИДҒАМ МИСЛӘЙН

Суқунды мим әрпі харакатты мим мен; суқунды нұн әрпі харакатты нұн мен қосылып оқылғанда “ғүнналы идғам мисләйн” жасалады. Оку барысында бірінші әріп оқылмай, екінші әріп болса шәддәлі және мұрын қуысынан әуенді түрде оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы

Жазылуы

اَنْۤهُلِّكَ

اَنْۤنُهْلِكَ

لَنْۤؤْمِنَ

لَنْۤنُؤْمِنَ

إِنَّۤسِينَا

إِنْۤنَسِينَا

وَهُۤمِّنْ فَرَزٍ

وَهُمْ مِنْ فَرَزٍ

بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ

بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ

وَأَنْتُ مُغَرِّضُونَ

وَأَنْتُمْ مُغَرِّضُونَ

شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونَ

شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونَ

ЖАТТЫГУ

Төмендегі аяттарды оқыңыз

فَلَمَّا قُضِيَ وَلَوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿١﴾

وَأَنَا ظَنَّنَا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ
وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿٢﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ
فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٣﴾

قَالُوا يُشَعِّيبُ أَصْلَاثَكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَشْرُكَ مَا يَعْبُدُ
أَبَاوْنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ﴿٤﴾

قَالَثُ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
وَلِكِنَّ اللَّهَ يَمْنُنُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ﴿٥﴾

ИҚЛАБ - ИХФА ШӘФӘУИ

ИҚЛАБ

Тәнүин немесе сукунды нун әрпінен кейін “*харакатты бә*” әрпі келсе, “*иқлаб*” болады.

Бұл жағдайда *нун* дыбысы *мим* дыбысы болып өзгереді. Ғұннамен әуенді түрде *мим* дыбысын оқығаннан кейін, дыбысты үзбей (*шәддәлі секілді*) *бә* әрпімен оқу жалғастырылады.

Тәмендегі мысалдарды маманның көмегіміен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы

يَمْبُوْعًا

وَمَا يَمْبَغِي

يُؤْمِنْ بِاللهِ

شَدِيدُّمْ بِمَا

جَمِيعَمْ بَعْضُكُمْ

Жазылуы

يَنْبُوْعًا

وَمَا يَنْبَغِي

يُؤْمِنْ بِاللهِ

شَدِيدُّمْ بِمَا

جَمِيعًا بَعْضُكُمْ

ИХФА ШӘФӘУИ

Суқунды *мим* әрпінен кейін *харакатты* бә әрпі келсе *ихфа шәфәуи* болады. Ғұннамен әуенді түрде *мим* дыбысын оқығаннан кейін, дыбысты үзбей (*шәддәлі секілді*) бә әрпімен оқу жалғастырылады

Төмөндегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

أَمْ بِهِ جَنَّةٌ

رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ

وَلَسْتُمْ بِأَخْذِيهِ

أَتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّاتِنَا

وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنِيَّةٍ

مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ

فَيُسِحِّتَكُمْ بِعَذَابٍ

أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ خُذُوا مَا أَتَيْنَا كُمْ بِقُوَّةٍ

ЖАТТЫГУ

Төмөндегі иқлаб және ихфа шәфәуи мысалдарын оқыңыз.

﴿ وَاتَّبَعْتُهُمْ دُرِّيَّتُهُمْ بِاِيمَنٍ ﴾

﴿ وَلَا تَأْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ ﴾

﴿ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾

﴿ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ ﴾

﴿ حِكْمَةٌ بِلِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴾

﴿ وَنَبِئْهُمْ اَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ﴾

ҒҮННАСЫЗ ИДГАМ МИСЛӘЙН

Нүн және *мим* әріптерінен басқа сукунды әріптерден кейін дәл сондай харакатты әріп келсе, “ғұннасыз идгам мисләйн” болады. Бұл жағдайда бірінші әріп *оқылмай*, екінші әріп *шәдделі* болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы

إِذْ هَبَ

وَقَدْ خَلُوا

وَادْكُرْبَكَ

لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ

فَمَا رَيَحْتِ جُرْتُهُمْ

Жазылуы

إِذْ ذَهَبَ

وَقَدْ دَخَلُوا

وَادْكُرْرَبَكَ

لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ

فَمَا رَيَحْتِ جُرْتُهُمْ

ЖАТТЫГУ

Төмендегі аяттарды тәжүид ережелерін анғара отырып оқыңыз.

﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُذْرِكُمُ الْمَوْتُ﴾

﴿إِذَا مَا اتَّقُوا وَأَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَاتِ﴾

﴿وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَرًا﴾

﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ﴾

﴿إِذَا طَلَّعَتْ تَرْوُزُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ
وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِصُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ﴾

САБАҚ 24

ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН – ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН

ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН

Ләм және Ra әріптері бірге жазылып; ләм әрпі суқунды, ra әрпі харакатты болғанда идғам мүтәқарипбәйн болады.

Бұл жағдайда ләм әрпі оқылмай, ra әрпі шәддәлі болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы

Жазылуы

بَرَّفَعَةُ اللَّهُ

بَلْ رَفَعَةُ اللَّهُ

فَقْرَبَكُمْ

فَقْلُ رَبِّكُمْ

بَرَّبِّكُمْ

بَلْ رَبِّكُمْ

وَقَرَبٌ

وَقُلْ رَبٌّ

ЖАТТЫҒУ

Тәмендегі аяттарды ережеге сай оқыңыз.

وَقُلْ رَبِّ انْرِزْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا

قَالَ بَلْ رَبِّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَسَعَةٍ

ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН

Төменде берілген әріптердің біріншісі сұкунды, ал екіншісі харакатты болған жағдайда *идғам мүтәжәнисәйн* болады. Бұл жерде бірінші әріп оқылмайды, ал екінші әріп болса шәддәлі болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы

وَدَّ طَائِفَةٌ

أَتَقْلَدَ عَوَا اللَّهُ

قَتَبَيَّنَ الرُّشْدُ

إِذْ هَمَّ طَائِفَتَانِ

إِظْلَمُوا أَنفُسَهُمْ

Жазылуы

وَدَّ طَائِفَةٌ

أَتَقْلَدَ دَعَوَا اللَّهُ

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ

إِذْ هَمَّ طَائِفَتَانِ

إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ

Төмендегі идғам мүтәжәнисәйн мысалдарында идғам **ط** әрпінің дыбысымен басталып, **ت** әрпінің дыбысымен біtedі. Бұл жерде *идғам* болғандықтан *қалқала* жасалмайды.

لَئِنْ بَسْطَتِ إِلَيْ يَدَكَ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ

فَقَالَ أَحَاطْتُ بِمَا لَمْ

КАЛҚАЛА

ب - ج - د - ط - ق әріптері сөздің ортасында немесе соңында суқунды болған жағдайда, әріптің дірілдетіліп, тербеліліп оқылуын “қалқала” деп атайды.

Төмендегі қалқала мысалдарын маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

لَا يُئِصِرُونَ وَالصَّلْوَةُ بِالصَّبْرِ

نَجِزِي الْمُجْرِمِينَ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ

كَذِلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

شَطَرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ

يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

ЖАТТЫГУ

Төмендегі бетті “қалқала” ережесіне сай оқыңыз.

وَهَبْنَا لِدَاؤَدْ سُلَيْمَنَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ
 اذْ عَرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصِّفْنُتُ الْجِيَادُ
 فَقَالَ إِنِّي أَخْبَثُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي
 حَتَّىٰ تَوَارَثَ بِالْحِجَابِ ◯ رُدُوهاً عَلَىٰ فَطَفِقَ
 مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَغْنَاقِ ◯ وَلَقَدْ فَتَّنَاهُ سُلَيْمَانَ
 وَالْقَيْنَانَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ◯ قَالَ
 رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ
 مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ◯

[Сад, 37/30-35]

САБАҚ 26

**МӘДД ТАБИҒИ - МӘДД МУТТАСЫЛ -
МӘДД МУНФАСЫЛ**

Әріптердің түрлі ұзындақтарда созып оқылуы Құранды мәнерлеп окуды қамтамасыз етеді. Созыңғы оку түрін – **Мәдд** деп атайды. Мәдд әріптерінің созу мөлшері түрлі себептерден өзгереді. Созу мөлшерінде мәдд әріптері мен созу себептері маңызды роль атқарады.

Бұл екі ұғым тәменде көрсетілген.

Мәдд әріптері: (ى - و - ا)

Алды фатхалы
харакатсыз әлиф

ى

Алды даммалы
харакатсыз уәу

و

Алды кәсралы
харакатсыз ѹә

ع

СӘБӘБИ МӘДД (СОЗУ СЕБЕБІ)

Сәбәби мәдд – мәдд табигидан көбірек созуды қажет ететін жағдайлар. Тәмендегі кестеде көрсетілген жағдайларды маманың көмегімен зерттеңіз.

Сукун ард
(сукунға
айналатын
харакаттар)

Ңемзә

ء

Сукун

ـ

Шәддә

ــ

МӘДД ТАБИҒИ

Мәдд әріптерінен кейін **сәбәби мәдд** келмесе **мәдд табиги** болады. Мәдд табигидың басқа аты – **мәдд аспи**; оны оку барысында аса созыңғы оқымауга мұқият болған жөн.

Тәмендегі мәдд табиги мысалдарын маманың көмегімен оқыңыз

أَرْسَلْنَاكَ

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

عَذَابًا

يَدْعُونَ

يُرْضُونَكُمْ

يُؤْمِنُونَ

تَسْبِحُهُمْ

جَدِيدًا

قَلِيلًا

МӘДД МУТТАСЫЛ

Егер бір сөздің ішінде мәдд әрпінен кейін һемзә (ء) келсе, **мәдд муттасыл** болады. Мәдд әрпінің алдындағы әріпті созу мөлшері болса – мәдд табиғидан төрт есеге дейін көбірек.

Бір әріпті созып оку керектігін үстіндегі () белгіден түсінеміз.

Төмендегі мәдд муттасыл мысалдарын маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

وَسَاءَتْ مَصِيرًا طَائِفَةُ أُخْرَىٰ مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ

سَوْءَ الْعَذَابِ لَتَنْهَا بِالْعُضْبَةِ أَنْ تَبُوا بِأَثْمِي

حَتَّىٰ تَفْعَ زَيْتُهَا يُضَئُ سَيِّ بِهِمْ

МӘДД МУНФАСЫЛ

Егер екі бөлек сөзде мәдд әрпінен кейін (ا) келсе, яғни алдыңғы сөздің соңғы әрпі мәдд және кейінгі сөздің бірінші әрпі һемзә болса, **мәдд мунфасыл** болады. Бұл жағдайда мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңды оқылады (мәдд табиғи мөлшерінің 4 есесіне дейін)

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

إِذَا أَتَيَا أَهْلَ مَا أَمْرَ اللَّهُ وَمَا أَسْأَلُكُمْ

فِي أَيْدِيهِكُمْ إِنِّي أَرَانِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا فَظَنُوا أَنَّهُمْ قَالُوا اتَّخَذُنَا

МӘДД ЛӘЗІМ - МӘДД АРД - МӘДД ЛИН

МӘДД ЛӘЗІМ

Бір сөздің ішінде мәдд әрпінен кейін сукун немесе шәддә келсе, мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңқы (мәдд табиғидан 4 есеге дейін) оқылады. Бұл жағдайда “*мәдд ләзім*” деп атайды.

Мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

الآن

مُدْهَمَّ تَانِ

وَالصَّفْتِ

جَاءَتِ الصَّاخَةُ

تَأْمُرَوْنِي

الْحَاقَةُ

Ескерту: Мәдд ләзімнің басқа мысалдары *хуруф-ул муқамматта* атты тақырыпта берілген.

МӘДД АРД (МӘДД УАҚФ)

Мәдд әріптерінен кейін сукун *ард* келсе, “*мәдд ард*” болады. Мәддің бұл түрі тек уақф жасалатын сөздерде кездеседі және мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңқы оқылуы мүмкін (мәдд табиғидан 4 есеге дейін).

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

عَلَّمَ الْقُرْءَانَ وَالشَّجَرُ يَسْجُدُ إِنَّ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

جِينَ تَقْوُمٌ مَقَامٌ مَغْلُومٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

بِقُلْبٍ سَلِيمٍ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ

МӘДД ЛИН

Лин әрпінен кейін *сұқун ард* келсе, *мәдд лин* болады.

Лин әріптері екеу: өзі суқунды *үәү* немесе *йә* (ع) болып алдындағы әріп *фатхалы* болады.

Мәддің бұл түрінде *лин әрпінің* өзі созыңқы оқылады.

Мәдд лин – уақф жасалатын сөздерде және хуруф-ул мұқаттадагы (ع) *әрпінде* кездеседі.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾

﴿هَذَا الْبَيْتُ﴾

﴿بَعْضَ يَوْمٍ﴾

﴿لَهُ عَيْنَيْنِ﴾

﴿ذِي الطُّولِ﴾

﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾

﴿وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾

﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾

﴿مِنْ خَرْفِ﴾

﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ﴾

ЖАТТЫҒУ

Төмөндегі аяттарды мәддерге және созы мөлшеріне сай оқыңыз.

﴿مَنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَّاسَهُ وَلَيْسَ بِضَارٍّ لَهُمْ﴾

﴿يُوَادُونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ﴾

﴿وَحَاجَهُ قَوْمٌ قَالَ اتُّحْجِنُ فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰ نِّيَنِ﴾

﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَرَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَزَدَّرِي أَعْيُثُكُمْ لَنْ يُؤْتَيْهُمُ اللَّهُ خَيْرًا﴾

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
فُتِلَ أَصْحَبُ الْأَخْدُودِ

عَلَّمَ الْقُرْءَانَ
خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ
وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ
بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ

لَا يُلِفُ قُرْيَشٌ إِلَفِهِمْ رِحْلَةُ الشِّتَّاءِ
وَالصَّيفِ فَلَيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ
الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَامْنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

ХУРУФ-УЛ МУҚАТТА

Кейбір сурелердің басында харакатсыз әріптер кездеседі. *Хуруф-ул муқатта* деп аталатын бұл әріптер, харакатсыз болғандықтан аттары оқылады.

Төмендегі кестеде осы әріптердің оқылуы және соған байланысты тәжүид ережелері берілген.

Аяттарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Анықтама

Әлиф созылмайды;
Ләм созылады (мәдд ләзім); *Мим* созылады (мәдд ләзім). Сонымен қатар *мим* әрпінің өзі созыңғы болып келеді. (ғүнналы идғам мисләйн)

Оқылуы

﴿كَلْفٌ لَّمَّا يُنْهِي﴾

Жазылуы

آلَمْ

Әлиф созылмайды;
Ләм созылады (мәдд ләзім). *Мим* созылады (мәдд ләзім). Сонымен қатар *мим* әрпінің өзі созыңғы болып келеді. (ғүнналы идғам мисләйн). *Сад* созылады (мәдд ләзім). *Дәл* әрпінде қалқала жасалады.

﴿كَلْفٌ لَّمَّا يُنْهِي صَادٌ﴾

الْمَصَنْ

Әлиф созылмайды;
Ләм созылады (мәдд ләзім). *Ра* созылады (мәдд табиғи)

﴿كَلْفٌ لَّامٌ رَا﴾

الْأَرَ

Әлиф созылмайды;
Ләм созылады (мәдд ләзім). **Мим** созылады (мәдд ләзім). Сонымен катар **мим** әрпінің өзі созыңғы болып келеді. (ғұнналы идғам мислэйн). **Ра** созылады (мәдд табиғи)

الْكَافُ لَامِينْ رَا

الْمَرْ

Кәф созылады (мәдд ләзім). **Иә** мен **йә** созылады (мәд табиғи). **Айн** созылады (мәд лин). Сонымен катар **нүн** әрпі мұрын куысынан дыбысталады (ихфа). **Сад** созылады (мәдд ләзім). **Дәл** әрпінде қалқала жасалады.

كَافٌ هَا يَا عَيْنٌ صَادٌ

كَهْيَعَصْ

Екі әріп тे созылады (мәдд табиғи).

طَاهَا

طَهٌ

Та созылады (мәдд табиғи). **Син** созылады (мәдд ләзім). **Мим** созылады (мәдд ләзім). **Мим** әрпі мұрын куысынан оқылады. (ғұнналы идғам)

طَاسِيمِينْ

طَسْمَ

Та созылады (мәдд табиғи). **Син** созылады (мәдд ләзім).

طَاسِينْ

طَسْ

Ta созылады (мәдд табиғи). *Cin* созылады (мәдд ләзім).

طَسِين

طْسِن

İə созылады (мәдд табиғи). *Cin* созылады (мәдд ләзім).

يَاسِين

يَسِن

Sad созылады (мәдд ләзім). *Dəl* әрпінде қалқала жасалады және *yaqf* жасалмай оку жалғастырылады.

صَاد

ص

Xə созылады (мәдд табиғи). *Mim* созылады (мәдд ләзім)

حَمِيم

حَمِّ

Ayn созылады (мәдд лин). *Hun* дыбысы ғұнналы (ихфа). *Cin* созылады (мәдд ләзім). *Hun* дыбысы ғұнналы (ихфа). *Kaaf* созылады (мәдд ләзім).

عَيْنٌ سِينٌ قَافٌ

عَسَقٌ

Kaaf созылады (мәдд ләзім).

قَافٌ

قَـ

Hun созылады (мәдд ләзім). Уақф жасалмай, изхар жасалып оку жалғасады.

نُون

نـ

ТӘНУИНДІ СӨЗДЕРДЕҢ ӨТУ

Тәнуинді сөздерден кейін келетін шәддәлі және суқунды әріптерге өтуде, тәнуиндер өзіне ұқсас харакаттарға (қос фатха - фатхаға, қос кәсрә - кәсрәға, қос дамма - даммаға) айналады және **кәсрә харакатты нун (ن)** қосылып, кейінгі шәддәлі немесе суқунды әріппен жалғасады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы

Жазылуы

جَمِيعُنَ الَّذِي

جَمِيعًا الَّذِي

قَوْمَنَ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ

قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ

كَرْمَادِنِ اشْتَدَّتْ

كَرْمَادِنِ اشْتَدَّتْ

خَبِيشَةِنِ اجْتَثَثْ

خَبِيشَةِنِ اجْتَثَثْ

وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ

وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ

خَيْرُنِ اطْمَانَ بِهِ

خَيْرُنِ اطْمَانَ بِهِ

30-САБАҚ ЖАТТЫҒУЛАР

Сүрелерді тәжүид ережелеріне сай ритмдік түрде оқыңыз.

ФАТИХА СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٣﴾ مَلِكُ
 يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا
 الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
 الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

БАҚАРА СҮРЕСІ, 1-5

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

آمَّا ﴿١﴾ ذَلِكَ الْكِتَبُ لَا رَيْبٌ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾
 الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْعَيْنِ وَيَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزَلَ مِنْ
 قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقَنُونَ ﴿٤﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّنْ
 رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

ФИЛ СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّمَ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ الَّمْ يَجْعَلْ
كَيْدَهُمْ فِي تَضليلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَا اَبِيلَ ﴿٣﴾
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصِيفٍ
مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

ҚҰРАЙЫШ СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلِفُ قَرِينِشُ ﴿١﴾ اِيْلِفِهِمْ رِخْلَةُ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾
فَلْيَغْنِدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوْعٍ
وَءَامَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

MӘFÜH CYPECI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَعَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ
الْيَتَيْمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَخْصُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ
لِلْمُصْلِّيْنَ ﴿٤﴾ الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾
الَّذِيْنَ هُمْ يُرَاؤُنَّ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاغُونَ ﴿٧﴾

KĒYCƏP CYPECI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَغْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحِرْ ﴿٢﴾
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَنْتَرُ ﴿٣﴾

КӘФИРУН СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكُفَّارُ ۝ (١) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝ (٢) وَلَا أَشْتُرُ
عِبْدًا مَّا أَعْبُدُ ۝ (٣) وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۝ (٤) وَلَا أَشْتُرُ
عِبْدًا مَّا أَعْبُدُ ۝ (٥) لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝ (٦)

НАСЫР СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ ۝ (١) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَذْخُلُونَ
فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۝ (٢) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ
إِنَّهُ كَانَ تَوَابًا ۝ (٣)

МӘСӘД СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَثُ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَ (١) مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَ (٢) سَيِّضَلِي نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (٣) وَامْرَأَتُهُ حَمَالَةً
الْخَطَبِ (٤) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ (٥)

ЫҚЫЛАС СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (١) اللَّهُ الصَّمَدُ (٢) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوَلَّدْ (٣)
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ (٤)

ФӘЛӘҚ СҮПЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ وَمِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ
غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

ҲАС СҮПЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ
النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنْ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

ХАШЫР СҮРЕЦІ, 22-24

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِمُ الغَيْبِ وَالشَّهِدَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ
 الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ
 السَّلَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَمَّيْنُ الْعَزِيزُ الْجَبَارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَنَ
 اللَّهِ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
 الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَتِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

(АЯТУЛ КУРСИ) БАҚАРА СҮРЕЦІ, 255

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيْوُمُ لَا تَأْخُذْهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا
 فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْهُ إِلَّا
 بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ
 مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسَعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمْ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ عَامَنَ
 بِاللَّهِ وَمَلِئَكَتِهِ وَكُثُرَتِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ
 وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفرانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾
 لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
 مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا
 وَلَا تَخْمِلْ عَلَيْنَا إِاصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا
 رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاغْفُرْ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا
 وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ
 وَسَلَّمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَلَمِينَ

ҚҰРАН КӘРІМДЕГІ БЕЛГІЛЕР

АЯТТАРДЫҢ ҮСТІНДЕГІ БЕЛГІЛЕР.

م

Тоқтау қатаң түрде қажет екендігін білдіреді.

ط

Тоқталатындығын білдіреді.

ج

Тоқталатындығын білдіреді

ذ

Тоқтау мүмкін екендігін білдіреді.

ص

Тоқтау мүмкін екендігін білдіреді.

ق

Тоқтау мүмкін екендігін білдіреді.

ع

Тоқтау қажет екендігін білдіреді.

ل

Тоқтамау керек екендігін білдіреді. Егер
кандайда бір себеппен тоқталатын болса,
аятты сәл кейінректен алып жалғастырады.

قف

Тоқтау мүмкін екендігін білдіреді.

Бұл белгі бір-біріне жақын екі жерде орналасады және біреуінде тоқталатын болса, екіншісінде тоқтама керек екендігін білдіреді.

ا

Әлиф әрпінің оқылмайтындығын білдіреді.

АЯТТАРДЫҢ АСТЫНДАҒЫ БЕЛГІЛЕР

مد

Әріпті созынқы оқу керектігін білдіреді.

قصر

Әріпті созбай оқу керектігін білдіреді.

قطع

Іемзә әрпінің астында кездеседі және әріптің оқылатындығын білдіреді.

س

Сад әрпінің астында кездеседі және сол әріптің Син дыбысымен оқылуы мүмкін екендігін білдіреді.

СОНҒЫ СӨЗ

Барлық мақтау қиямет күнінің иесі, Рахман және Рақымды, ғаламның Раббы Аллаға тән. Барлық дұғалар мен сәлемдер біз үшін ең көрнекті үлгі – пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммедке (с.а.у.) болсын.

Уа Раббымыз! Саған иландық, күнәларымызды кешір және бізді жәһәннамдан қорғай ғөр; қозушылықтарымызды кешір, бізге күш бер, кәпірлерге қарсы тұруға көмектес; қиямет күні бізді, әке-шешемізді, барлық мұмандерді, тәубе етіп сен көрсеткен жолға бас бүрғандарды мейіріміңе бөлей ғөр; тегіміз бен ұрпағымызды уәде еткен жәннатыңа орналастыр. Әмірімізді ислам нұрымен толтыр.

Уа Раббымыз! Саған ғана ғибадат етіп, сенен ғана жәрдем тілейміз. Бізді дүние және ақырет нығметтерімен қоршалған пайғамбарлардың, шейіттердің және ұлы тұлғалардың жолынан ажыратпагайсың. Жаман ниетті адамдарға жолықтырма; бізге дүниеде және ақыретте жықсылықты нәсіп еткейсің. Ұмытып немесе адасып сенің әміріңен шықсақ, бізді жазаға тартпа. Тура жолды тапқаннан кейін жүректеріміздің тазалығын сақтай ғөр. Баршаның қайта тіріліп, тек іш дүниесі тазалардың женіске жететін, мал мен мұліктің, жанұяның пайдасы болмайтын қиямет күнінде бізді ұялта көрме.

Уа Раббымыз! Әмірлеріңе иман еттік, Пайғамбарымыздың жолына ұйыдық. Бізді ақиқатқа күә болғандардың арасына қос. Бұл дүниеден мұсылман болып өтуді және жақсы пендelerдің қатарында жәннатқа кіруді нәсіп еткейсің. Қоңілімізге, рухымызға тыныштық бере отырып, істерімізді женілдет. Сен берген нығметтерге шүкіршілік етуді және Сен разы болатын қайырлы істер жасауымызды нәсіп ете ғөр. Жүректерімізде, мұмин бауырларымызға деген ызашылық ұялатпағайсың.

Уа Раббымыз! Бізді шайтанның тұзактарынан, күншілдер мен көз байлаушылардың жамандықтарынан қорғағайсын. Уа Жаратқан Иеміз! Ұрпағымызды мұсылман, ғибадат ететін және екі дүниеде де қайырлы пендelerден ете ғөр.

Уа Раббымыз! Саған шын жүргімізben жалбарынамыз. Дұғаларымызды қабыл ете ғөр. Әмин!

